

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки
кафедра суспільно-гуманітарних наук

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ»
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 242 «Туризм» за ОПП «Туризм»
(на основі повної загальної середньої освіти)

Викладач к.психол.н., доц. Єременко Лариса В'ячеславівна

Кількість кредитів 4
Загальна кількість годин 120

Загальний опис навчальної дисципліни

Анотація курсу. Дисципліна «Соціальна психологія та конфліктологія» спрямована на формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти загальних та фахових компетентностей щодо осмислення сучасної різноманітності системи людських стосунків, вміння знаходити адекватні способи вирішення питань, що виникають в комунікативній, підприємницькій, організаторській сферах міжособистісних і міжгрупових взаємодій.

Дисципліна зорієнтована на вивчення таких питань: соціальна психологія особистості, механізми й умови соціалізації особистості, феноменом «Я»-концепції; соціально-психологічна характеристика спілкування, характеристика міжособистісного спілкування, функції спілкування як однієї з базових категорій психології; фундаментальні теоретичні засади соціальної психології малої групи, її характеристики, соціометрична й комунікативна структура; актуальні проблеми соціальної психології великих груп, такі психологічні явища, як натовп, паніка, чутки; соціальна психологія масових рухів; фундаментальні теоретичні засади конфліктології; основні види та методи дослідження конфліктів; основні стратегії, тактики і технології розв'язання конфліктів.

Метою дисципліни «Соціальна психологія та конфліктологія» є формування систематизованого комплексу знань про соціальну психологію як

одного з напрямів психологічної науки, яка вивчає закономірності спілкування та сумісної діяльності людей, залучених у різні соціальні групи, а також характеристики самих груп; закономірності соціальної поведінки людей і цілих груп, методи емпіричного дослідження цієї поведінки і набір ефективних засобів і технологій соціального впливу на таку поведінку. Формування уявлення про теоретичні основи та закономірності функціонування конфліктологічної науки, вивчення її специфіки; розкриття принципів пізнання конфліктів, причин виникнення, етапів протікання і визначення способів їх завершення; набуття знань у дослідженні конфліктів у різних сферах життєдіяльності людей; вміння формувати механізми та технології їх врегулювання та розв'язання і своєчасного попередження; здатність прогнозувати розвиток соціальних конфліктів.

Завданням дисципліни є сприяти формуванню систематизованого комплексу знань та практичних навичок:

- розширення професійної ерудиції, кругозору, формування наукового світогляду;
- ознайомлення з базовими категоріями, поняттями й основними методологічними і дослідницькими проблемами соціальної психології, з різноманітною проблематикою соціальної психології особистості та пізнання;
- характеристики процесу виникнення науки соціальної психології й основних етапів її розвитку;
- навчити студентів орієнтуватися у змісті фундаментальних та практичних досліджень з питань соціальної психології;
- сприяти формуванню глибокого і адекватного розуміння суті процесів, які відбуваються в людині з точки зору законів психології;
- ознайомлення з основними теоретичними підходами до розуміння структури й закономірностей розвитку особистості;
- аналіз індивідуальних особливостей людини, емоційної й вольової регуляції її діяльності та засобів відображення інформації, уявлень про формування та розвиток механізмів поведінки та діяльності;
- формування знання про закономірності і механізми виникнення, функціонування і прояву соціально-психологічної реальності, що складається в процесі особистісних взаємодій;
- формування техніки спілкування в соціальній сфері;
- формування вміння аналізувати групові процеси й міжособистісні відносини;
- розвитку вмінь використовувати теоретичні та практичні знання з соціальної психології на практиці;
- здійснювати планування та психологічну корекцію соціальних взаємин у різноманітних трудових колективах. Прогнозувати та впливати психологічними методами на поведінку суб'єктів соціально-економічних взаємин;

- формувати сучасні наукові уявлення про природу, функції, структуру та динаміку конфліктів;
- формувати розуміння ролі й місця конфліктології в системі професійної підготовки фахівця;
- ознайомленню з теоретичними розробками й практичними методами, практикою використання положень конфліктології в управлінській діяльності;
- формувати вміння виявляти причини виникнення конфліктів, визначати ознаки їх прояву, спрямованість і межі поширення;
- засвоїти моделі поведінки у конфлікті, правила організації безконфліктної взаємодії, врегулювання та розв'язання конфліктів;
- опанувати психологічні прийоми виходу з конфліктних ситуацій;
- здійснювати планування та психологічну корекцію соціальних взаємин різноманітних трудових колективах. Прогнозувати та впливати психологічними методами на поведінку суб'єктів соціально-економічних взаємин.

Soft skills:

- усвідомленість, обґрунтованість, системність, вміння робити висновки;
- здатність будувати конструктивні міжособистісні стосунки, ставити цілі, чітко окреслювати шляхи їх досягнення та коригувати залежно від ситуації;
- готовність брати на себе відповідальність за власні вчинки і рішення, захищати свою позицію, дотримуючись прийнятих у професійному середовищі морально-етичних норм;
- уміння робити оптимальний вибір, аналізувати ситуацію з урахуванням мотивів, інтересів, почуттів і вчинків інших людей;
- впевненість у собі, віра в свої здібності та власний потенціал щодо успішності в обраній сфері діяльності;
- свідоме прагнення бути суб'єктом суспільного життя й діяльності;
- вміння адаптуватися до різних ситуацій; вміння вчасно переключати увагу на інше завдання або дію;
- вміння ефективно спілкуватися, налагоджувати і підтримувати контакти з партнерами, дотримуватись безпеки відносин;
- здатність до рефлексії власних реакцій, думок, дій; володіння навичками ефективного навчання у різних сферах та саморозвитку протягом життя.

Результати навчання (компетентності)

Компетентності, які студент набуде в результаті вивчення дисципліни

Спеціальність	Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	Результати навчання (РН)
242 «Туризм»	ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та	ФК2. Здатність застосовувати знання у практичних	РН12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних

	<p>свідомо. ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми. ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно.</p>	<p>ситуаціях. ФК13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації. ФК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p>	<p>послуг. РН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей. РН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття. РН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань. РН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості. РН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях. РН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань. РН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.</p>
--	--	--	--

Політика курсу

✓ Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За пропуски занять без поважної причини здобувач вищої освіти буде неатестований з даної дисципліни. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані під час консультацій або на Освітньому порталі університету.

✓ Через об'єктивні причини (наприклад, карантин, хвороба, участь у конференції, науковому проекті, міжнародному стажуванні) навчання може відбуватись в on-line формі на Освітньому порталі ТДАТУ з використанням системи Moodle або за посередництвом інших інформаційно-комунікаційних платформ чи технологій за погодженням із викладачем курсу.

✓ При виконанні всіх завдань, під час виконання контрольних заходів, диференційованого заліку курсу слід дотримуватись академічної доброчесності.

✓ Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

✓ Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися академічної етики: поважно ставитися до учасників навчального процесу, дотримуватися дисципліни, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік освітнього процесу.

Орієнтовний перелік тем лекцій

1. Специфіка та структура спілкування як соціально-психологічного процесу. Спілкування як обмін інформацією (комунікативний бік спілкування).
2. Спілкування як розуміння і сприйняття людьми одне одного. Соціальна перцепція.
3. Психологія великих соціальних груп і масових явищ.
4. Психологія малих соціальних груп.
5. Загальна характеристика соціальної психології особистості.
6. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості.
7. Поняття про конфлікт. Рівні проявів і типологія конфліктів.
8. Аналіз структурних елементів конфлікту.
9. Динаміка конфліктів.
10. Особистість і конфлікт.
11. Соціально-психологічні конфлікти в організаційно-управлінській сфері.

Орієнтовний перелік тем практичних занять

1. Загальна характеристика соціальної психології як науки. Будова, завдання й методи соціально-психологічних досліджень.
2. Місце спілкування у житті суспільства. Спілкування як обмін інформацією (комунікативний бік спілкування).
3. Репрезентативні системи відображення та їх роль в комунікації. Невербальна комунікація.
4. Механізми та соціально-психологічні ефекти сприйняття у процесі спілкування.
5. Засоби соціально-психологічного впливу в процесі спілкування.
6. Психологія великих соціальних груп і масових явищ.
7. Поняття та форми масової поведінки.
8. Психологія малих соціальних груп.
9. Група, колектив і команда в організації.
10. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості.
11. Діагностика соціально-психологічного клімату колективу.
12. Передумови формування конфліктологічної думки. Конфліктологія – інтегративна галузь наукових знань про конфлікти.
13. Рівні проявів і типологія конфліктів. Фактори і причини виникнення конфліктів.
14. Аналіз структурних елементів конфлікту.
15. Суб'єктивні елементи конфлікту.
16. Динаміка конфлікту.

17. Методи дослідження конфліктів та конфліктної поведінки їх учасників.
18. Особистість і конфлікт. Конфлікти у міжособистісних відношеннях.
19. Стрес і конфлікт.
20. Соціально-психологічні конфлікти в організаціях.
21. Технологія прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів. Конструктивне вирішення конфліктів.

Рекомендована література

1. Берлач, А. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Берлач, В. В. Кондрюкова. - К. : Університет "Україна", 2007. - 204 с.
2. Ващенко, І. В. Конфлікти: сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ [Текст] : монографія / І. В. Ващенко. - Х. : ОВС, 2002. - 256 с.
3. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 398 с.
4. Варій М.Й. Загальна психологія : підручник / М.І. Варій ; Львів. держ. ун-т безпеки життєдіяльності. – 4-те вид., випр. і допов. – Київ : Знання, 2014. – 1047 с.
5. Герасімова, Н. Є. Конфліктологія [Текст] : практикум / Н. Є. Герасімова. - Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. - 92 с.
6. Гірник, А. М. Основи конфліктології [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Гірник. - К. : Києво-Могилянська академія, 2010.-222 с.
7. Данчева О. В., Практична психологія в економіці та бізнесі / О.В. Данчева, Ю.М. Швагіб. - К.: Лібра, 2009.- 270 с.
8. Джелалі, В. О. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник / В. О. Джелалі. – Харків-Київ : Р.И.Ф., 2016. – 320 с.
9. Долинська, Л. В. Психологія конфлікту [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. - К. : Каравела, 2010. - 304 с.
10. Донченко О. А., Хазратова Н. В. та ін Основи соціальної психології: Навчальний посібник. За ред. М. М. Слюсаревського. Київ: Міленіум, 2018. 2008. - 495 с.
11. Дуткевич, Т. В. Конфліктологія з основами психології управління [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Дуткевич. - К. : Центр навчальної літератури, 2015. - 456 с.
12. Дубравська Д. М. Основи психології / Д. М. Дубравська. – Львів, 2001.– 380 с.

13. Калаур, С. М. Соціальна конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Калаур, З. З. Фалинська. - Т. : Астон, 2018. - 360 с.
14. Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. [вид. 2-ге, переробл. та допов.]. К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2016. 393 с.
15. Киричук О. В. Основи психології : підручник / О. В. Киричук, В. А. Роменець. – К. : Либідь, 2002. – 632 с.
16. Корольчук М.С. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл./ М.С.Корольчук, В.М.Крайнюк, В.М.Марченко; За заг. ред.М.С.Корольчука— К.: Ельга, 2005. — 320с.
17. Мейжис И. А., Почебут Л. Г. Социальная психология общественного развития : учеб. пособие. К. : Миллениум, 2017. Ч. 1. 310 с.
18. Мороз, О. В. Теорія конфліктів в контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства [Текст] : монографія / О. В. Мороз, О. А. Сметанюк, О. В. Лазарчук. - Вінниця : Видавництво ВНТУ, 2010. - 255 с.
19. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. [2-е вид., випр. та доп.]. К.: Центр учбової літератури, 2018. - 688с.
20. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : навч. посібник / П. А. М'ясоїд ; М-во освіти України. – Київ : Вища шк., 2000. – 479 с.
21. М'ясоїд П.А. Задачі з курсу загальної психології: Навч. посібник / П.А. М'ясоїд. – Київ : Вища школа, 2008.–184 с.
22. Наприєнко, О.К. Психічна саморегуляція / О.К. Наприєнко, К.О.Петров. – К.: Здоров'я, 2015. – 238 с.
23. Нагаєв, В.М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант): навчальний посібник / Виктор Михайлович Нагаєв. –Київ : Центр навчальної літератури, 2004. –198с.
24. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підруч. для вищ. навч. закл. Кн. I: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 2019. – 448 с.
25. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: у 2-х кн.: підруч. для вищ. навч. закл. / Л.Е. Орбан-Лембрик. - Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – К.: Либідь, 2020. – 448 с.
26. Орлянський, В. С. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Орлянський. - К. : Центр навчальної літератури, 2007. - 160 с.
27. Основи соціальної психології : підруч. для закл. вищої освіти / за ред. М. М. Слюсаревського. К. : Талком, 2018. 579 с.

28. Панок В. Основи практичної психології : Підручник./ В. Панок Т. Титаренко, Н. Чешелева та ін. – К.: Либідь, 1999, – 536 с.
29. Пашукова Т.І. Практикум із загальної психології / Т.І. Пашукова, А.І. Допіра, Г.В. Дьяконов / За ред. Т.І. Пашукової. – Київ : «Знання», КОО, 2000. – 204 с.
30. Пірен, М. І. Конфліктологія : підручник / Марія Пірен. –К. : МАУП, 2007. –360 с.
31. Пов'якель, Н.І. Психологія вирішення педагогічних конфліктів / Надія Пов'якель.–Київ : Шкільний світ, 2008. –128с.
32. Примуш, М. В. Конфліктологія: навч. посібник для вnz / М. В. Примуш ; М-во освіти і науки України. - К. : Професіонал, 2006. - 282 с.
33. Скібіцька, Л. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Скібіцька. - К. : Кондор, 2011. - 383 с.
34. Тихомирова, Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. - Суми : Університетська книга, 2008. - 239 с.
35. Філоненко, М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. закл./ М.М.Філоненко. - К.: Центр учбової літератури, 2008.-224 с.
36. Цюрупа, М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів [Текст] : навч. посіб. / М. В. Цюрупа. - К. : Кондор, 2015. - 172 с.
37. Яхно, Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Т. П. Яхно, О. І. Куревіна. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 176 с.

Гарант освітньо-професійної програми
кандидат економічних наук, викладач

(підпис)

Валентина ДЕМКО